

melser i stedet for som i dag at være omfattet af den gældende militære straffelov § 15, jf. nærmere punkt 3.9. Hertil kommer, at strafansvaret for uagtsomme overtrædelser er begrænset mest muligt, ligesom strafansvaret begrænses til grovere forhold, medmindre særlige omstændigheder gør sig gældende, jf. nærmere under punkt 3.6.

I det følgende fremhæves en række mere principielle forhold i relation til lovforslaget. I øvrigt henvises til de enkelte bestemmelser og disses særlige bemærkninger. Ved henvisninger til »betænkningen« menes betænkning nr. 1435/2004 om den militære straffelov, retsplejelov og disciplinarlov.

3.2. Behovet for en militær straffelov

3.2.1. Tidligere overvejelser

I senmiddelalderen indførtes i flere europæiske lande en særlig militær jurisdiktion i forbindelse med organisering og anvendelse af udenlandske lejehære. Dette betød især, at der blev fastsat særlige regler for militære strafferetlige forhold. Sådanne ordninger var oprindeligt baseret på krav fra sådanne lejehære om at kunne bevare deres egen retsopfattelse og at kunne føre et selvstændigt retsliv. Også i Danmark blev gennemført særlige militære regler, ligesom der blev etableret militære domstole (krigsretter).

Da den danske hær blev national og senere kom til at hvile på værnepligt, opretholdtes den særlige militære straffelovgivning først og fremmest med henblik på at sikre den militære disciplin.

I 1881 gennemførtes straffelov for krigsmagten, som var den første egentlige militære straffelov. På baggrund af flere århundreders erfaring i behandling af sager under militær jurisdiktion blev loven udformet med detaljerede beskrivelser af en lang række former for lovovertrædelser.

Militær straffelov af 1937 erstattede 1881-lovens omfattende opregning af lovovertrædelser med korte og klare beskrivelser af gerningsindholdet. Straffebestemmelser for forhold, der kunne henføres under straffeloven, blev ophævet. Samtidig blev den nugældende lovtekniske ordning, hvorefter reglerne i straffelovens almindelige del om de grundlæggende betingelser for strafansvar mv., f.eks. reglerne om tilregnelser, forsøg og medvirken etc., som til dels var indført i straffelov for krigsmagten af 1881, medmindre andet fremgik af militær straffelov, fuldt ud gennemført. Militær straffelov blev i 1937 således i det hele et supplement til straffeloven.

Det overordnede hensyn bag militær straffelov af 1937 var fortsat at beskytte og bevare forsvarets effek-

tivitet og krigsmagtens kampdygtighed gennem opretholdelse af den militære disciplin og orden.

I 1973 gennemførtes den nugældende militære straffelov. Lovforslaget blev i det væsentlige udarbejdet på grundlag af en delbetænkning om straf og disciplinarmidler samt klageregler, som blev afgivet i 1970 af udvalget vedrørende befalingsmandsuddannelsen og arbejdsklimaet i forsvaret (det såkaldte »Klimaudvalg«).

Klimaudvalget fandt, at ikke mindst hensynet til forsvarets effektivitet gjorde det nødvendigt at opretholde regler om særlige militære pligter, og at manglende overholdelse af disse pligter nødvendigvis i et vist omfang fortsat måtte kunne sanktioneres. Der var derfor efter udvalgets opfattelse fortsat behov for at opretholde en særlig militær straffelov.

Det var endvidere udvalgets opfattelse, at beskrivelsen af militære pligter burde gøres så snæver som muligt, og at sanktioner inden for forsvaret for tilside-sættelse af sådanne pligter burde have undtagelsens karakter. Sanktioner var ikke et mål i sig selv, men alene et sidste middel til at sikre overholdelse af disse pligter. Udvalget foreslog på denne baggrund nogle begrænsninger i de gældende regler om strafansvar for pligtstridig adfærd. Udvalget foreslog desuden de særlige militære strafarter kvarterarrest og vagtarrest ophævet, således at kun de almindelige straffe efter straffeloven, dvs. bøde, hæfte og fængsel, kunne anvendes. Kun sanktionen irettesættelse blev i det efterfølgende lovforslag foreslået opretholdt som en særlig militær strafart.

Militær straffelov blev endelig ændret i 1978 i forbindelse med ophævelsen af dødsstraf i krigstid, jf. lov nr. 195 af 3. maj 1978.

For en nærmere gennemgang af de tidligere ændringer herunder ændringen i 1973 henvises til betænkningen, kapitel 3 og 5.

3.2.2. Udvalgets overvejelser

Et centralt spørgsmål for Udvalget om den militære straffe- retsplejeordning har været at tage stilling til, om der er behov for en særlig militær straffelovgivning for pligtforsømmelser begået i fredstid af såvel ansat som værnepligtigt personel og herunder at vurdere indholdet af en række af de gældende bestemmelser i militær straffelov og militær retsplejelov.

Ved vurderingen af, om der fortsat er behov for særlige militære bestemmelser i fredstid om strafansvar for pligtforsømmelser, har udvalget taget udgangspunkt i loven om forsvarets formål, opgaver og organisation mv., jf. lov nr. 122 af 27. februar 2001.